

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه عصمتیه شهرستان بابل

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

علم غیب امام از دیدگاه کتاب ، سنت و عقل

استاد راهنما

جناب آقای عباس اسدی

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین نصیرایی

پژوهشگر

فرزانه محمد حسنی

تیر ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

علم غیب امام از

دیدگاه کتاب ،

سنت و عقل

فریادگر توحید

یگانه موحدی که تمامی ممکنات طفیلی وجود اویند

تقدیم به پیامبر مهربانی ها

هم او که رسول اکرم (ص) است

هم او که نبی اعظم (ص) است

هم او که رحمة للعالمین (ص) است

پس به حق باید به پا خواست و با صدای رسا به گونه ای که به گوش همه

جهانیان برسد فریاد زد:

«لا اله الا الله ، محمد رسول الله»

نتیجه گیری نهایی

با توجه به مبادی و سرچشمه های متعدد علم امام و یقین الهی و غیبه طبیعی بودن آن ها، ثابت می گردد که علم امام، علمی ویژه است و این امر، ادعای انحصار مرجعیت علمی برای ائمه علیهم السلام را ثابت می نماید. علم امام سرچشمه های متعددی دارد و متناسب با محتوا و موضوع دانشی که به امام انتقال می یابد در زمان و مکان خاصی محقق می گردد. و محدوده علم امام گسترده است و شامل علم به ملکوت آسمانها و زمین علم به اسم اعظم و علم به تمام زبان ها حتی زبان پرندگان علم به اعمال و سخنان و ضمائر مردم و علم به نیازهای مردم در کودکی و در خواب و در هر لحظه مورد بررسی قرار گرفته است. محتوای دانشی که هر کدام از منابع در اختیار امام قرار می دهد، نشان دهنده آن است که علم امام به شریعت و احکام از طریق پیامبر است؛ دو منبع «جامعه» و «الف باب» بیانگر این مطلب هستند. «تحدیث» و منابع دیگر علم امام، به مسائل دیگر مربوط می شوند.

ارتباط الهی با امام پس از ختم نبوت استمرار دارد و این مهم در راستای تحقق بخشی به هدف هدایت انسان است. این دانش افزایی برای امام، خلایق در مسأله خاتمیت ایجاد نمی کند؛ زیرا محتوا و مضمون آنچه امام فرامی گیرد با آنچه پیامبر مسئولیت آن را برعهده دارد، از جهاتی متفاوت است؛ در عطف شریعت و ویژه پیامبر است؛ هرچند تبلیغ و انتشار آن پس از در عطف، از شئون خاص وی نیست.

- ۱- به مسئولین پژوهش پیشنهاد می شود کنگره علمی درباره رابطه با علم غیب امام برگزار کنند.
- ۲- به مسئولین حوزه پیشنهاد می شود که در موضوعات کلام جدید کتابهای بیشتری در کتابخانه قرار دهند.
- ۳- از آنجایی که این بحث از مباحث کلامی و اعتقادی می باشد، پیشنهاد می شود که جهت رفع شبهات و ابهامات نشست، پرسش و پاسخ بین طلبه ها و دانشجویان با حضور اساتید برگزار گردد.
- ۴- پیشنهاد می شود با دعوت از اساتید ارائه کننده بحث و منتقدان و داوران، کرسی های آزاد اندیشی در رابطه با موضوع مربوطه برگزار گردد و به بحث و مناظره علمی بپردازند و به نظریه های دست پیدا کنند.
- ۵- پیشنهاد می شود موسسات پژوهشی، فراخوان هایی در زمینه موضوع مربوطه اعلام کنند، و با ارائه مقالات از سوی دانش پژوهان به کنکاش و پژوهش بپردازند.

۱. ابن عربی، ابو عبدالله محیی الدین محمد، تفسیر ابن عربی، دار احیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۲۲ ق.
۲. بحرانی، البرهان فی تفسیر القرآن.
۳. التبیان فی تفسیر القرآن، دار احیاء التراث العربی، بیروت، [بی تا].
۴. تفسیر قرآن کریم، چاپ دوم، انتشارات بیدار، قم، ۱۳۶۶ ش.
۵. التهذیب، چاپ چهارم، دارالکتاب الاسلامیة، تهران ۱۳۶۵.
۶. ثقفی تهرانی، محمد، تفسیر روان جاوید، انتشارات برهان، تهران ۱۳۹۸ ق.
۷. جوادی آملی، عبدالله، رحیق مختوم (شرح حکمه متعالیه ج ۱)، چاپ اول، ج ۵، نشر ارقام ۱۳۷۵.
۸. _____، تفسیر موضوعی قرآن، نشر اسراء، قم ۱۳۸۴.
۹. _____، معرفت شناسی در قرآن، نشر اسراء، قم ۱۳۷۹.
۱۰. _____، وحی و نبوت در قرآن، نشر اسراء، قم ۱۳۸۴.
۱۱. حسن زاده آملی، حسن، ممد الهمم در شرح فصوص الحکم، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران ۱۳۷۸ ش.
۱۲. حسینی شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد، تفسیر اثنا عشری، انتشارات میقات، تهران ۱۳۶۳ ش.
۱۳. حسینی همدانی، سید محمد حسین، انوار درخشان، کتابفروشی لطفی، تهران ۱۴۰۴ ق.
۱۴. حق الیقین، انتشارات علمیه اسلامی، فیض کاشانی.
۱۵. خمینی، روح الله، مصباح الهدایة إلى الخلافة و الولاية، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، تهران ۱۳۷۶ ش.
۱۶. راغب اصفهانی، ابوالقاسم، المفردات فی غریب القرآن، چاپ دوم، دفتر نشر کتاب ۱۴۰۴، [بی جا].
۱۷. راه روشن (ترجمه المحجة البيضاء) مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۷۲ ش.

۱۸. رحیم پور، فروغ السادات، امامت و انسان کامل از دیدگاه امام خمینی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، تهران ۱۳۸۱.

۱۹. سبحانی، جعفر، آگاهی سوم یا علم غیب، چاپخانه: مؤسسه امام صادق (ع)، ۱۳۸۶/۱۴۲۸ هـ.

۲۰. شریف لاهیجی، محمدبن علی، تفسیر شریف لاهیجی، دفتر نشر داد، تهران ۱۳۷۳ ش.

۲۱. صادقی تهرانی، محمد الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن، انتشارات فرهنگ اسلامی، قم ۱۳۶۵ ش.

۲۲. صبح صالِح، نهج البلاغه، مؤسسه دارللهجره.

۲۳. صدراي شیرازی، محمد، اسفار اربعه، دارالمعارف الاسلاميه، تهران ۱۳۷۹ ق.

۲۴. صدوق، محمدبن علی بن بابويه قمي، توحيد، چاپ اول، جامعه مدرسین، قم [بی تا].

۲۵. صفار، محمدبن حسن، بصائر الدرجات، کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، چاپ دوم، قم ۱۴۰۴.

۲۶. طالقانی، سید محمود، پرتوی از قرآن، شرکت سهامی انتشار، تهران ۱۳۶۲ ش.

۲۷. طباطبائی، سید محمد حسین، المیزان فی التفسیر القرآن، جامعه مدرسین قم، [بی تا].

۲۸. طبرسی، فضل بن حسن، تفسیر جوامع الجامع، ترجمه مترجمان، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس

رضوی، مشهد ۱۳۷۷ ش.

۲۹. عاملی، حر، وسایل الشیعه، تصحیح شیخ محمد رازی، چاپ ششم، انتشارات الاسلامیه ۱۳۶۷، [بی جا]

۳۰. فیض کاشانی، ملا محسن، تفسیر صافی، انتشارات صدرا، تهران ۱۴۱۵ ق.

۳۱. قرشی، سید علی اکبر، تفسیر احسن الحدیث، بنیاد بعثت، تهران ۱۳۷۷ ش.

۳۲. قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر قمی، دارالکتاب، قم ۱۳۶۷ ش.

۳۳. قونوی، صدرالدین، نفحات إلهیه، ترجمه محمدخواجوی، انتشارات مولی، تهران ۱۳۷۵ ش.

۳۴. کلینی، محمد، شرح اصول کافی، انتشارات مکتبه المحمودی.

۳۵. _____، شرح اصول کافی، شرح، چاپ اول، وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

۳۶. _____، شرح اصول کافی، مبدأ، انجمن فلسفه ایران، تهران ۱۳۵۴ ش.

۳۷. _____، شرح اصول کافی، مفاتیح الغیب، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران [بی تا].

۳۸. _____، اصول کافی، تحقیق علی اکبر غفاری، چاپ چهارم، دارالکتب الاسلامیه ۱۳۶۵، [بی جا].

۳۹. _____، اصول کافی، ترجمه و شرح محمد باقر کمره ای، المکتبه الاسلامیه، تهران، [بی تا].

۴۰. گرما رودی، محمد اسدی، علم برگزیدگان در نقل و عقل و عرفان، چاپخانه مروی، دارالکتاب الاسلامیه

۴۱. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار چاپ سوم، دار احیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۰۳ ق.

۴۲. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ترجمه مترجمان، انتشارات فراهانی، تهران ۱۳۶۰ ش.

۴۳. مصباح یزدی محمد تقی، آموزش فلسفه، انتشارات بین الملل سازمان تبلیغات، چاپ دوم، تهران ۱۳۷۹.

۴۴. مظفر، محمدحسین، پژوهشی در باب علم امام، ترجمه علّی شیروانی، انتشارات دارالفکر، قم ۱۳۸۵.

۴۵. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، دارالکتب الاسلامیه، تهران ۱۳۷۴.

۴۶. نجفی لاری، سیدعبدالحسین، المعارف السلمانیه فی کیفیة علم و کمیته، تحقیق و تعلیق الشیخ محمد

جمیل حمود، انتشارات مرکز جواد، بیروت ۱۴۱۴ ق.

۴۷. نجفی، خمینی، محمد جواد، تفسیر آسان، انتشارات اسلامیه، تهران ۱۳۹۸ ق.